

V nedeljo praznujemo velik praznik, ko je naš Odršenik poslal apostolom sv. Duha, da jih je razsvetlil. Mi pri tej priliki prosimo Boga, da pošlje tudi avstrijskim narodom sv. Duha, da jih ne bode več motila slepa strast, temveč bodo mirno in dobro ves položaj presodili in se ne dali voditi od ljudij, ki jednako izsesavajo Nemce in Slovane. Pridi sv. Duh in razsvetli avstrijske politike v parlamentu in zunaj parlamenta, pa tudi vse avstrijske narode, da bodo spoznali spletke skupnega sovražnika in spoznavši svojo korist, podali si roke. Razmere sicer ne kažejo, da to spoznanje kmalu pride, a dogodkov tek pa mora odpreti prebivalstvu oči. Mi le prosimo sv. Duha, da se to kmalu zgodi.

Državni zbor — zaključen.

Škandali v zbornici poslancev postali so bili tako velikanski, da je vsakdo vedel, da tako dalje več ne pojde. Ti škandali so se zadnji čas bili še povejšali, ko sta podpredsednik Abrahamovicz in Kramar nekoliko po svoje tolmačila zbornični poslovni red, da obstrukciji prideta do živega. To tolmačenje ni bilo kdo ve kako rušenje zakonov, nemški predsedniki, zlasti Chlumecky so si vse drugačne stvari še dovolili, a vendar jim levica ni ničesar očitala.

Ti dogodki v zbornici vladi niso bili po volji. Odkritosrčno pa moramo povedati, da vladi tudi adresa, kakor jo je sklenil odsek, ni ugajala in jej je bilo na tem, da se ne sklene. Vlada proti Čehom včasih malo rada se pobaha s federalizmom, a v resnici pa grof Badeni niti ne misli na federalistično preosnovo Avstrije.

Desnica se je ustavljala zaključenju zborovanja, dokler se adresa ne reši, a naposled se je pa udala. Samo stari Jaworski je izjavil v zadnji seji državnega zbora, da desnica ostane pri načelih svojega adresnega načrta, katera obsegajo priznanje zgodovinskih in samoupravnih pravic kraljestev in dežel, in zahteva, naj se pravično izvede ravnopravnost vseh narodov in se goji pravoverski čut in nramnost, in se skrbi s plodonosnim delom za gospodarsko in socijalno povzdigo vseh slojev prebivalstva. Sedaj se desnica odreče vsprejetju adrese, a držati se hoče programa v njej izrečenega, tudi v bodoče.

Zaključenje državnega zbora ni torej naperjeno le proti levici, temveč tudi proti desnici. Grofu Badeniju ni bilo nič prav po volji, da se je večina sestavila s popolnoma določenim programom proti volji ministerskega predsednika.

Taka večina seveda ni za vlado, ki ni izšla iz parlamenta, a je vendar ponosno izjavila, da hoče voditi. Dogodki v parlamentu so le preočitno kazali, kako je z vladnim vodstvom.

Levičarji so jako osupnjeni, da se je državni zbor zaključil. Mislili so, da se bode zborovanje samo odložilo, kakor je stara navada. Čitatelju moramo razložiti, razliko mej obema načinoma. Če se državni zbor samo

odloži, se potem kar nadaljujejo dela, ko se zopet snide. Če se pa zaključi, je s tem uničeno vse delo, katerega državni zbor ni dovršil. Predloge se morajo znova predlagati, predlogi znova staviti, celo predsedstvo in odseki se morajo znova voliti, ko se snide državni zbor. Iz tega je vidno, da že zaradi hitrega poslovanja ne kaže slednje leto zaključati državnega zbora.

Pri sedanjem zaključenju zaradi rednega delovanja ni bilo pomislekov. Državni zbor dosedaj razen volitev predsedstva in odsekov ni ničesa dejanskega storil. Drugi čas je potratil s praznimi nujnimi predlogi. Vzlic temu je grof Badeni moral imeti važne uzroke za zaključenje. Ti uzroki utegnejo biti naperjeni proti levici ali desnici.

Levičarji so posebno nevoljni na sedanje zbornično predsedstvo. Sedaj je sedanje predsedstvo zgubilo veljavo in lahko se voli novo. Prav lahko se zgodi, da bode vlada delala na to, da kak levičar pride v predsedstvo. Za nasprotnike jezikovnih naredeb je neugodno zaključenje. Z zaključenjem premine namreč prednost poslancev, da se ne smejo sodnjo zasledovati, brez dovoljenja državnega zbora, katero prednost poslanci obdrže pri odloženju zborovanja.

Schönererjanci in liberalci mislili so po leti uprizoriti veliko akcijo proti jezikovnim naredbam. Pod plaščem poslanske imunitete bi bili lahko brez skrbi zabavljali proti vladi in Čehom, a sedaj bodo gotovo mnogo previdnejši, ker ti ljudje niso posebno pogumni, ako je njih lastna koža v nevarnosti.

Kaj sedaj pride, nikdo ne ve. Misli se, da bo ob počitnicah se grof Badeni pogajal s strankami. Na katero stran se bodo gibala ta pogajanja, ne vemo, ker ima sedanja vlada dvojni Jannov obraz. Bodi kakor koli, večina mora biti na vse slučaje pripravljena.

Naravnost nam sovražne večine ne sestavi nobena vlada, ker je Poljakov in liberalcev za to premalo, vseh Nemcev pa nikdo ne spravi pod jeden klobuk. Vsaka se bode kmalu prepričala, da se proti Slovanom ne da vladati v Avstriji.

Politični pregled.

Učite se slovenski! — Če je verjeti časopisom, so bili italijanski poslanci primorski pri grofu Gleispachu in tožili, kako se njih živeli na Primorskem zatira. Posebno so ga nekda ponižno prosili, naj vlada ne izda nobene jezikovne naredbi za Primorsko. Grof Gleispach pa razžaljenim italijanskim srcem ni mogel drugega svetovati, naj se uče slovenski. Ta novica se nam ne zdi povse verjetna in bi se zlasti ne vjemala z Gleispachovim dosedanjim postopanjem. Sicer se pa Slovenci še ne moremo veseliti, če je tudi novica resnična. Pri grofu Gleispachu je jako daleč od besed do dejanj. Sicer je pa verjetno, da so italijanski poslanci stvar zasukali in pretirali, naposled napravili iz muhe slona.

Državni zbor še dosedaj ni ničesar važnejšega rešil. Mnogo časa je potratil z nujnimi predlogi, katere stavijo dan za dnevom liberalci, narodni Nemci in socijalisti. Liberalci na vso moč nagajajo, da bi preprečili zborovanje, ako desnica ali vlada ne odjenja. Na vsak način hočejo, da vlada prekliče jezikovne naredbi ali pa odstopi. Vlada je v največji zadregi. Sedaj se je s tem pomagala, da je zaključila državnozbornsko zboro-

vanje. Državnozbojski poslovni red ima polno določb, ki onemogočujejo nagajanje. Vse te določbe so se vsprejele svoj čas, ker so jako koristne, na to pa ni nikdo mislil, da se bodo porabile za nagajanje. Podpredsednika ne morata ustreči vsem željam levičarjev, za to so pa poslednji ju tožili pri predsedniku, zahtevajoč naj odstopita. Poslednjega nista storila, ker je večina močno podpira in odobrava njiju postopanje.

Adresa ni bila vseh liberalcem in bi za vsako ceno razpravo o njej preprečili. V njej se preveč naglašala narodna enakopravnost in samouprava dežel. Levičarji so mislili z mnogimi nujnimi predlogi razpravo preprečiti. Govori se, da so imeli že blizu sto predlogov pripravljenih. Sicer pa levičarji s svojim razsajanjem najbolje pomagajo federalizmu. Če se pa s sedanjo ustavo ne bode dalo vladati, je gotovo, da bode treba drugo poiskati. Samo na sebi na adresi ni dosti ležeče, temveč tukaj se je imelo ravno pokazati, če je desnica dovolj močna, da se upre nemškemu nasilstvu. Ker se je zbor zaključil, ni prišlo do nobene rešitve.

Nemčija. — Pruski deželni zbor je zavrgel vladno predlogo društvenega zakona in jo sprejel, kakor jo je odsek predelal. Vladni pristaši so se na vso moč trudili, da bi spravili v zakon ostre določbe proti socialistom, a liberalna večina deželnega zbora je vse te preminjevalne predloge odklonila. Ta zakon pride sedaj pred gosposko zbornico. Ker imajo v tej konservativni bogatini večino, ni misliti, da bi sprejeti zakon odobrili. Vrnili ga bodo temveč deželnemu zboru nazaj in vlada bo še enkrat vse poskusila, da spravi svoje nazore v zakon. Posrečilo se ji menda ne bo.

Grška in Turška. — Konečno se velesile prisilile grško vlado, da je dovolila, da se na zahtevo Turčije sklene premirje za toliko časa, dokler trajajo pogajanja glede miru, a dotlej naj ostane Tesalija v turških rokah. Vsled tega je zavladata velika nezadovoljnost v Grški. Listi zahtevajo, naj se nemudoma skliče parlament. Vlada je svoje prvotno stališče zapustila na zahtevanje kraljevo. — Turški krogi bi kaj radi pridržali Tesalijo za se. Vsem vojaškim in civilnim tunkcijonarjem turškim v Tesaliji se je naročilo, da nabirajo mej prebivalstvom podpise za združenje Tesalije s Turčijo. Ti podpisi seveda so večinoma izsiljeni. — Mej tem, ko se vrše pogajanja in vevlasti hočejo Turčijo in Grško pobotati, mobilizuje Turška na novo in spravlja vojake skupaj. Pričakuje pač v kratkem kaj izvanrednega.

Grška. — Razmere v Atenah so še vedno skrajno napete. Ne le ljudstvo temveč tudi častniki so jako razdraženi proti kraljeviču. Uvesti hočejo neko izjemno stanje, da bi se imenoval vojaški guverner, ki naj bi skrbel za red. Sedanja vlada ni pokazala potrebne odločnosti v tem kritičnem času. Kaže ji, da odstopi. Nevarno je, da bukne revolucija. Ruski poslanik je odločilno kroge opozoril na neugodne notranje razmere v Grški. Napram radikalnim življenjem bi se moralo odločneje postopati. — Prestolonaslednik se niti ne upa v Atene. Čuje se, da odpotuje v London in se tako ogne ljudski volji. Kraljeva rodbina se tudi ne upa pred ljudstvo. Pripravljena je vsa na odhod, če bil ta potreben.

Rusija in grško-turška vojska. — Znano je, da je bila Rusija v veliko oporo Turčiji v vojski napram Grški. Ko bi ne bila Rusija vplivala na druge balkanske države, bi bile te nastopile napram Turčiji. Grški seveda to ni bilo všeč. Da Rusija pridobi zopet naklonjenost Grške, podpira sedaj težuje te. Pred vsem se je Rusija izrekla zoper to, da bi se postavilo nadzorstvo za grške finance in interesovana zato se je lahko za to potezati. Nadalje je Rusija stavila ponudbo, da prevzame za Grško vojno odškodnino. Rusija ima tirjati od Turčije vojno odškodnino iz vojske l. 1878. Odračunala bi odškodnino kar od tega dolga, katerega Turčija Rusiji tako nikdar ne bo poplačala. Grški bi bilo s tem seveda močno ustrezno, ker bi je ne bilo treba šteti vojne odškodnine, na-

sprotno bi bila pa Turčija hodu tepena, ker bi za dobljeno vojsko ničesar ne dobila.

Kreta. — Mohamedancem na Kreti je zopet greben zrastel. Govori se, da nameravajo uprizoriti veliko klanje kristijanov, kakor hitro zapusti turška vojska otok. Zapovedniki evropskih brodovij so opozorili na to guvernerja Ismajila in mu naznanili, da je on odgovoren za vse, kar bi se utegnilo zgoditi. Ismajil-paša je obljubil, da bode skušal pomiriti Mohamedance, odgovornost je odklonil, ker je policijska oblast v rokah evropskih admiralov. — Vevlasti so se glede Krete baje v toliko sporazumele, da se imenuje princ Franc Josip Battenberški za krečanskega guvernerja. Stališče novega guvernerja bo težavno, ker bo Turčija vedno hujskala mohamedance k nemiru in neredu.

Obrtnija.

Električna razsvetljava in nje nasprotniki.

III.

V okrožnici „Elektrika ali Auerjeva luč“ se nahaja primer, ki je, kakor pravi okrožnica, vzet iz praktičnega življenja, primer, ki bi moral ad oculos dokazati, kako nizke so cene Auerjeve luči v primeri s cenami za električno luč. Temu računu je za podstavo vzeta „kak lokal, vzemimo kaka srednja gostilna ali kavarna“, kjer se za razsvetljava sedaj potrebuje 30 navadnih plinovitih plamenov (metuljevih palilnikov)

Okrožnica pravi, da plačuje lastnik tega lokala za razsvetljava na leto sedaj kakih 2350 gld. Ko bi navadne plamene nadomestil z Auerjevimi svetilkami, potem bi znašali stroški za razsvetljava v enem letu vsega skupaj le 1752 gld. in dotičnik bi imel dobička 600 gld. Ako bi pa ta mož hotel svoj lokal razsvetljevati z električnimi žarnicami in doseči isto svetlivost, instalirati bi moral 109 žarnic, kajti 109 žarnic á 16 sveč ima isto svetlivost (1744 sveč), kakor 30 Auerjevih plamen á 50 sveč.

Stroški za luč od 109 žarnic bi znašali na leto 5554 gld., torej za 3941 gld. več, kakor za Auerjevo luč.

Ko je pisatelj okrožnice podal ta račun, postavi se po koncu ter zakliče patetično, da znesek 3941 gld., za kolikor je električna razsvetljava dražja od Auerjeve, reprezentuje letni dohodek že ne preveč skromnega rodbinskega očeta, da potem takem ta primer jako razločno in brez daljšega komentarja jako razumevno ilustruje cene mej Auerjevo lučjo in električno žarnično lučjo.

Navzlic temu, da je ta trditev tako apodiktična, osmelimo se vendar navedemu računu dodati svoj komentar. Vzemimo torej za resnično, da mora posestnik označenega lokala za razsvetljava plačevati letnih 2350 gld., oziroma 1753 gld. za Auerjevo luč. O resničnosti teh števil dvomiti, nimamo nobenega uzroka, ker jih podaje plinarna sama.

Če upoštevamo v okrožnici nastavljene cene za jeden plamen in jedno uro svetljenja, najdemo, da mora vsak